فیلان

د ځمکې لوی او زړه راښکونکي ملګري

لیکوال : جوهر جبران

کال : ۱۴۰۲ هـ. ش

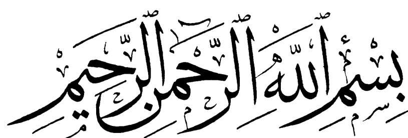
فیلان

د ځمکې لوی او زړه راښکونکي ملګري

لیکوال : جوهر جبران

کال : ۱۴۰۲ هـ .ش

د کتاب پیژندنه

د کتاب نوم : فیلان : د ځمکې لوی او زړه راښکونکي ملګري

لیکوال : استاد جوهر جبران

خپرندوی : جبران شخصي کتابتون

کمپوز : په خپله لیکوال

ډیزاین : انجنیر ګوهر جبران

چاپ کال : ۱۴۰۲ ل

د چاپ شمېر : ۱۰

د چاپ لړ : (۰۰۳٦)

د چاپ وار : لومړی

+93 707604044 : واټساپ او اړیکه

ترلاسه کیدو ځای

www.Ketabton.com

پیل خبرې

ایا کله مو د ځمکې تر ټولو لوی حیوان لیدلی دی؟ هو، فیل! دا لوی، قوي او حیرانوونکی حیوان نه یوازې غټ دی، بلکې ډېر هوښیار او مهربان هم دی. فیلان د ځنګلونو پاچاګان ګڼل کېږي، ځکه دوی خپل ځان او خپل کوچني بچي په ارامه ساتي. دوی اوږده خرطوم لري چې پرې خواړه او اوبه راوباسي، لوی غوږونه لري چې ځان یخوي، او ځواکمن پښې چې کولی شي ډېر درانه شیان پورته کړي.

په دې کتاب کې به تاسو د فیلانو د ژوند هر راز حیرانوونکي شیان زده کړئ: له هغوی د خوړو عادتونه، د اوبو سره مینه، د ډلې ژوند، هوښیارتیا، احساسات، او حتی د قرآن کریم په یوه ښکلي سورت کې د هغوی یادونه. تاسو به وګورئ چې څنګه فیلان له یو بل سره خبرې کوي، یو بل پېژني، او څنګه خپلې کورنۍ ساتي.

راځئ چې د فیلانو په زړه پورې نړۍ کې سفر پیل کړو. د دې لوی، خو مهربان او حیرانوونکي حیواناتو کیسې به ستاسو لپاره زړه راښکونکي شي او له دوی ډېر څه زده کړئ. هر فصل د فیلانو ژوند ته نږدې کوي، او تاسو به له دې کتاب څخه د طبیعت د یو ښکلي او ځواکمن حیوان په اړه نوي او جالب معلومات تر لاسه کړئ.

تقرايظ

دا کتاب د فیلانو د ژوند په اړه یو جالب سفر وړاندې کوي. ماشومان به دلته د فیلانو لویوالی، ځواک، هوښیارتیا او مهرباني ویني. هر فصل په ساده او خوږه ژبه لیکل شوی، چې د ماشومانو د پوهې او د طبیعت د ښکلا احساس زیاتوي.

کتاب یوازې د فیلانو د ژوند معلومات نه ورکوي، بلکې ماشومان هڅوي چې د حیواناتو د ساتنې اهمیت هم زده کړي. د قرآن کریم د فیل سورت یادونه په دې کتاب کې ځانګړې معنا لري او د الله د ځواک او حکمت درس ورکوي.

د دې کتاب لوستل به ماشومان په زړه پورې کیسې، ښکلي انځورونه او نوي معلومات زده کړي، او د طبیعت د قدر احساس به یې قوي کړي. هر ماشوم به له دې کتاب څخه خوند واخلي او د فیلانو په اړه به یې زړونه خوشاله شي.

ښوونمل عبدالعزیز قانع

لړلیک

لومړی فصل

فیل

فیل د ځمکې تر ټولو لوی حیوان دی چې په وچه ځمکه ژوند کوي. د هغه بدن ډېر لوی او قوي وي. فیل اوږد خرطوم لري چې پرې خواړه اخلي، اوبه څښي او شیان پورته کوي. د فیل غوږونه هم ډېر لوی وي. دا لوی حیوان نرم زړه لري او ډېر ارام طبیعت لري.

د دوی پر لوی حجم سربېره، فیلان غوره لامبوزن دي. دوی خپلې اوږدې خولې د سا اخیستو په توګه کاروي او په ژورو اوبو خپلې پښې قوي وهي. په دې وېډیو کې چې د ډرون په مټ ډکه شوې، د شري لنکا په شمال کې د اوبو له یوې زېرمې د هاتیانو (فیلانو) د تېرېدو حال بیانوي.

- فیل د ځمکې تر ټولو لوی حیوان دی
- فیل اوږد خرطوم او لوی غوږونه لري
- فیل قوي بدن او لوی پښې لري

فیل د ځمکې تر ټولو لوی حیوان دی

فیل د ځمکې پر مخ تر ټولو لوی حیوان دی چې په وچه ځمکه ژوند کوي. د انګلیسي علمي سرچینو له مخې، په ځانګړي ډول افریقایي فیل تر ټولو لوی ډول بلل کېږي. د یو بالغ فیل قد تر درې مترو پورې رسېږي، او وزن یې کله ناکله له

شپږو زرو کیلوګرامو څخه هم زیات وي. دا ډېر لوی او درووند حیوان دی، خو سره له دې دومره درووند وزن، فیل ارام او نرم طبیعت لري.

فیل اوږد او قوي بدن لري. د هغه پوستکی غټ او لږ څه چینچین وي، چې د تودوخې او د لمر له تاوده وړانګو څخه یې ساتي. پوهان وایي چې د فیل لوی بدن ورسره مرسته کوي چې اوږده لاره ووهي او په ګرمو سیمو کې ژوند وکړي. که څه هم فیل ډېر درووند دی، خو پښې یې داسې جوړې دي چې وزن په مساوي ډول پر ځمکه ووېشي، نو ځکه کولی شي په ارامه توګه حرکت وکړي.

کله چې ماشومان فیل له نږدې ووینې، نو د هغه له لویوالي حیران شي. که یو انسان د فیل تر څنګ ودرېږي، نو فیل تر هغه څو چنده لوی ښکاري. خو دا لوی حیوان عموماً سوله‌خوښ وي او بې له دلیله چا ته زیان نه رسوي. ځکه ډېری خلک فیل د ځواک او زغم نښه بولي.

فیلان په ډلو کې ژوند کوي او د خپلې ډلې ساتنه کوي. د دوی لوی بدن یوازې د زور نښه نه ده، بلکې د طبیعت یو ښکلی او حیرانوونکی جوړښت هم دی. همدې ځانګړتیاوو فیل د نړۍ له تر ټولو مشهور او په زړه پورې حیواناتو څخه ګرځولی دی.

دوهم فصل

د فیل ډولونه

په نړۍ کې د فیلانو دوه مشهور ډولونه شته: افریقایي فیل او آسیایي فیل. افریقایي فیل تر ټولو لوی وي او غوږونه یې ډېر غټ وي. آسیایي فیل لږ کوچنی وي او غوږونه یې هم لږ واړه وي. دواړه ډولونه ښکلي او ځواکمن حیوانات دي.

افریقایي فیل تر ټولو لوی دی

آسیایي فیل لږ کوچنی وي

د دواړو ترمنځ ساده توپیرونه

افریقایي فیل تر ټولو لوی دی

افریقایي فیل د نړۍ تر ټولو لوی فیل بلل کېږي. د انګلیسي علمي کتابونو له مخې، دا فیل تر درې نیمو مترو پورې قد لرلی شي او وزن یې تر شپږو زرو کیلوګرامو هم رسېږي. د افریقایي فیل غوږونه ډېر غټ وي او د نقشې په شان ښکاري. همدا لوی غوږونه ورسره مرسته کوي چې د ګرمې هوا په سیمو کې ځان یخ وساتي. نارینه او ښځینه دواړه عموماً اوږده عاجونه لري. افریقایي فیل زیاتره په پراخو ساواناوو او دښتو کې ژوند کوي او په ډلو کې ګرځي.

آسيايي فيل لږ کوچنی وي

آسيايي فيل د افريقايي فيل په پرتله لږ کوچنی وي. قد يې تر درې مترو پورې وي او وزن يې هم لږ کم وي. د دې فيل غوږونه د افريقايي فيل په شان ډېر لوی نه وي، بلکې نسبتاً واړه وي. په آسيايي فيل کې اکثره وخت يوازې نارينه فيلان لوی عاجونه لري، خو ځينې ښځينه فيلان عاج نه لري. آسيايي فيل زياتره په ځنګلونو او شنو سيمو کې ژوند کوي او له انسانانو سره يې اړيکه هم ډېره ليدل کېږي.

د دواړو ترمنځ ساده توپيرونه

افريقايي او آسيايي فيلان ځينې ښکاره توپيرونه لري. افريقايي فيل لوی غوږونه لري، خو آسيايي فيل واړه غوږونه لري. د افريقايي فيل سر لږ څه ګرد وي، خو آسيايي فيل دوه وړې غونډۍ په سر کې لري. افريقايي فيل عموماً دواړه نارينه او ښځينه عاجونه لري، خو آسيايي فيل کې ډېر وخت يوازې نارينه عاجونه لري. د دوی د ژوند ځايونه هم فرق لري: افريقايي فيل زياتره په پرانيستو دښتو کې وي، او آسيايي فيل په ځنګلونو کې ژوند کوي.

دا توپيرونه موږ سره مرسته کوي چې دواړه ډولونه په اسانه وپېژنو او د طبيعت دا لوی او ښکلي حيوانات ښه درک کړو.

درېیم فصل

فیل چیرته ژوند کوي؟

فیلان زیاتره په ځنګلونو، دښتو او ګرمو سیمو کې ژوند کوي. دوی هغه ځایونه خوښوي چې اوبه او شنې بوټې پکې ډېر وي. فیلان ډېر سفر کوي او کله ناکله اوږده لاره وهي تر څو اوبه او خواړه پیدا کړي.

- فیلان په ځنګلونو کې ژوند کوي
- فیلان په تودو سیمو کې زیات وي
- فیلان د اوبو ځایونه خوښوي

فیلان په ځنګلونو کې ژوند کوي

فیلان هغه ځایونه خوښوي چې شنې ونې او بوټې پکې ډېر وي. په ځنګلونو کې فیلان کولی شي په ارامه توګه ګرځېدل وکړي او خپل خواړه پیدا کړي. د انګلیسي طبیعي سرچینو له مخې، په ځانګړي ډول آسیایي فیلان زیاتره په استوایي او باراني ځنګلونو کې ژوند کوي. هلته ونې لوړې وي او سیورى جوړوي، چې فیلان د تودوخې څخه ساتي. په ځنګل کې فیلان واښه، پاڼې او د ونو نرمه برخه خوري. ځنګل د دوی لپاره خوندي ځای دی، ځکه هلته پټېدلی هم شي او خپله کورنۍ په ارامه وساتي.

فیلان په تودو سیمو کې زیات وي.

فیلان زیاتره په هغو سیمو کې ژوند کوي چې هوا ګرمه وي. افریقایي فیلان په پراخو ساواناوو او دښتو کې لیدل کېږي. دا سیمې تودې وي، خو فیلان د خپل لوی بدن او غوږونو په وسیله ځان یخ ساتي. د هغوی لوی غوږونه د باد په څېر کار کوي او بدن ته یخوالی رسوي. پوهان وایي چې فیلان له سړو ځایونو سره عادت نه دي، ځکه د دوی بدن د تودو سیمو لپاره جوړ شوی دی. همدا وجه ده چې فیلان عموماً په افریقا او د آسیا په ګرمو هېوادونو کې پیدا کېږي.

فیلان د اوبو ځایونه خوښوي

اوبه د فیلانو لپاره ډېرې مهمې دي. فیل هره ورځ ډېرې اوبه څښي، ځکه بدن یې لوی دی. دوی د سیندونو، جهیلونو او د اوبو کوچنیو ډنډونو ته ورځي. فیلان یوازې د څښلو لپاره نه، بلکې د لامبو او لوبو لپاره هم اوبه خوښوي. کله ناکله فیل خپل خرطوم له اوبو ډک کړي او پر خپل بدن یې شیندي، څو ځان یخ کړي. کوچني فیلان په اوبو کې ډېرې لوبې کوي او خوشاله ښکاري. همدا وجه ده چې فیلان تل هڅه کوي د اوبو له ځایونو سره نږدې ژوند وکړي.

څلورم فصل

فیل څه خوري؟

فیل واښه، پاڼې، مېوې او د ونو پوستکی خوري. ځکه چې بدن یې لوی دی، نو هره ورځ ډېر خواړه ته اړتیا لري. فیلان ډېرې اوبه هم څښي. دوی خپل خرطوم د اوبو د رااخیستلو لپاره کاروي.

- فیل واښه، پاڼې او مېوې خوري
- فیل هره ورځ ډېر خواړه خوري
- فیل ډېرې اوبه څښي
- فیل واښه، پاڼې او مېوې خوري

فیل یو واښه خوړونکی حیوان دی. دا مانا چې فیل غوښه نه خوري، بلکې واښه، پاڼې، مېوې او د ونو نرم پوستکی خوري. د انګلیسي علمي سرچینو له مخې، فیلان د بوټو خوړونکي حیواناتو (Herbivores) له ډلې څخه دي. د دوی اوږد خرطوم ورسره مرسته کوي چې واښه له ځمکې راواخلي او یا د ونو لوړې پاڼې راکوزې کړي. کله ناکله فیل د ونې ښاخ مات کړي تر څو تازه پاڼې وخوري. فیلان ډول ډول بوټي خوري او د خوړو په پیدا کولو کې ډېر مهارت لري.

فیل هره ورځ ډېر خواړه خوري

ځکه چې د فیل بدن ډېر لوی دی، نو ډېر خواړه ته اړتیا لري. پوهان وایي چې یو بالغ فیل کولی شي هره ورځ سلګونه کیلو واښه او پاڼې وخوري. فیلان د ورځې ډېره برخه په خوړو تېروي. کله چې لمر راوخېژي، فیلان د خوړو په لټه کې ګرځي او تر ماښامه پورې بوټي خوري. دوی ورو ورو خو ډېر وخت خواړه خوري. همدا وجه ده چې فیلان تل د شنو او حاصلخېزو سیمو خوا ته سفر کوي.

فیل ډېرې اوبه څښي

اوبه د فیل د ژوند لپاره ډېرې مهمې دي. یو لوی فیل هره ورځ لسګونه لیټره اوبه څښي. فیل خپل خرطوم د اوبو د رااخیستلو لپاره کاروي. لومړی خرطوم له اوبو

ډکوي، بیا یې خولې ته ورواچوي. کله ناکله فیل اوبه پر خپل بدن هم شیندي څو ځان یخ کړي. فیلان د سیندونو، جهیلونو او ډنډونو تر څنګ ډېر خوشاله وي. کوچني فیلان په اوبو کې لوبې کوي او لامبو وهي. ځکه نو فیلان تل هڅه کوي چې د اوبو له ځایونو سره نږدې ژوند وکړي، څو هر وخت تازه اوبه پیدا کړي.

پنځم فصل

د فیل کورنۍ ژوند

فیلان یوازې نه ګرځي، بلکې په ډلو کې ژوند کوي. د دوی ډله یوه مشره لري چې عموماً یوه هوښیاره او تجربه لرونکې ماده وي. کوچني فیلان د خپلې مور تر څنګ ګرځي. مور فیل خپل بچی ډېر ساتي او مینه ورسره کوي.

- فیلان په ډلو کې ژوند کوي
- د فیلانو ډله یوه مشره لري
- مور فیل خپل بچی ډېر ساتي

فیلان په ډلو کې ژوند کوي

فیلان یوازې ژوند نه کوي، بلکې په ډلو کې سره یو ځای ګرځي. دې ډلې ته "رمه" ویل کېږي. د انګلیسي طبیعي سرچینو له مخې، فیلان ټولنیز حیوانات دي، یعنې یو بل ته اړتیا لري او له یو بل سره مرسته کوي. په یوه رمه کې عموماً میندې، خویندې او کوچني بچي وي. دوی سره یو ځای سفر کوي، خواړه لټوي او یو بل ساتي. کله چې خطر راشي، ټول فیلان سره نږدې کېږي او کوچني فیلان د خپلې ډلې په منځ کې ساتي. همدا یووالی د دوی ځواک دی.

پروفیسورې فیلیس لي د خپل ژوند ډېره برخه د افریقایي فیلانو په پېژندلو تېره کړې ده. نوموړې چې کله په افریقایي هېواد کېنیا کې د فیلانو (هاتیانو) په اړه

ځېړنه کوله، د فیلانو په اړه یې په زړه پورې معلومات راټول کړي چې په لاندې رپوټ کې به یې ولولئ.

د فیلانو په کورنۍ کې د انۍ د شتون اهمیت

فیلیس لي د فیلانو په اړه خپلې څېړنې په ۱۹۷۲ کال کې پیل کړې. هغه مهال یې چې د فیلانو کورنۍ ارزولې، د منځنۍ کورنۍ د غړو شمېر یې ۷ ته رسېده.
۴۵ کاله وروسته د ژویو د ساتنې د پروګرامونو له برکته دغه شمېره ۱۲ ته ورسېده.
خو د فیلانو یوه کورنۍ چې اغلې لي یې څېړي، د غړو شمېر یې ۵۰ ته رسېږي.
اغلې لي پوهېږي په دغه کورنۍ کې کوم فیل له چا زېږېدلی، کوم فیل یې په لویولو کې مرسته کړې او کوم فیل له نورو ساتنه کړې ده.
نوموړې وایي: "که د فیلانو په کورنۍ کې انۍ ژوندۍ وي، د کورنۍ د پایښت چانس یې ډېر وي."
فیلان پخپلو کې د مخامخېدو پر مهال د غږ په مرسته له یو بل سره روغبړ کوي او د نورو کورنیو فیلان هم له غږه پېژني.
اغلې لي باورمنه ده چې فیلان دوست او دوښمن له غږه معلوموي: "یوه ورځ مې همکار د افریقایي فیلانو غږونه ثبت کړل. دغه غږونه مو د ماشین په مرسته کینیایي فیلانو ته واورول، فیلانو د غږ د ماشین پر خوا منډه کړه. په ژوند کې دغومره ډاره شوې نه وم."
فیلان باید له نږدې وګورئ
پروفیسره لي وایي، په ټلوېزیونونو کې د فیلانو لیدل، د هغوی د ژوند ټول اړخونه نه شي منعکسولی:

د فیلانو ډله یوه مشره لري

د فیلانو هره ډله یوه مشره لري. دا مشره عموماً تر ټولو تجربه لرونکې او عمر لرونکې ماده وي. هغې ته "ماترک" هم ویل کېږي. دا مشره پوهېږي چې اوبه چیرته پیدا کېږي او کومه لاره خوندي ده. کله چې ډله سفر کوي، نور فیلان د همدې مشرې پسې ځي. که خطر وي، مشره سمدستي پرېکړه کوي چې ډله خوندي ځای ته بوځي. د هغې تجربه او پوهه د ټولې ډلې لپاره ډېره مهمه ده.

مور فیل خپل بچی ډېر ساتي

مور فیل خپل بچي سره ډېره مینه کوي. کله چې کوچنی فیل وزېږي، مور یې تل ورسره وي. هغه خپل بچی د خرطوم په وسیله لمسوي او ساتنه یې کوي. که خطر نږدې شي، مور خپل بچی تر خپل بدن لاندې پټوي. کوچنی فیل د خپلې مور تر څنګ تګ زده کوي او د هغې له خوا د خوړو او اوبو موندل زده کوي. نورې مادې فیلان هم له کوچني سره مرسته کوي. همدا مینه او پاملرنه سبب کېږي چې کوچنی فیل په خوندي او خوښ چاپېریال کې لوی شي.

شپږم فصل

فيلان څنګه خبرې کوي؟

فيلان له يو بل سره په بېلابېلو غږونو خبرې کوي. کله ناکله ټيټ غږونه کوي چې انسان يې نه اوري، خو نور فيلان يې اوري. دوی د خپل خرطوم او بدن په لمس کولو سره هم يو بل ته پيغام ورکوي.

- فيلان په غږ سره خبرې کوي
- فيلان د خرطوم له لارې اړيکه نيسي
- فيلان يو بل ژر پېژني

فيلان په غږ سره خبرې کوي

فيلان له يو بل سره خبرې کوي، خو د دوی خبرې د انسانانو له ژبې سره توپير لري. دوی غږونه کوي چې نور فيلان يې اوري، ځينې غږونه ټيټ وي او انسان يې نه اوري، خو فيلان پرې پوهېږي. پوهانو ويلي، فيلان کولی شي له دې غږونو سره يو بل ته خبر ورکړي چې خواړه پيدا شوي، خطر نږدې دی يا يوازې د لوبو لپاره بلنه ورکوي.

فیلان د خرطوم له لارې اړیکه نیسي

فیلان د خپلو خرطومونو په وسیله هم اړیکه نیسي. کله چې دوی سره نږدې شي، خپل خرطومونه یو بل ته رسیږي، ښکوي یا یې ټکوي. دا کار د سلام کولو، مینې ښودلو او لوبو لپاره کېږي. د خرطوم اړیکه فیلانو ته مرسته کوي چې خپل احساسات ښرګند کړي او د ډلې اړیکې قوي کړي.

فیلان یو بل ژر پېژني

فیلان ډېر هوښیار حیوانات دي او یو بل ژر پېژني. که څو ورځې وروسته یو فیل خپله ډله ویني، سمدستي د خوشحالۍ نښې ښکاره کوي. دوی د غږ، بوی او د خرطوم لمس کولو له لارې یو بل پېژني. پوهان وایي، فیلان د خپل ملګري د غم یا خوښۍ حالت هم درک کولی شي. همدا ځانګړتیاوې فیلانو ته مرسته کوي چې په خپلو ډلو کې قوي اړیکې جوړې کړي.

اووم فصل

فیلان هوښیار دي

فیل ډېر هوښیار حیوان دی. هغه قوي حافظه لري او هغه لارې نه هېروي چې پخوا تللی وي. فیلان خپل ملګري او کورنۍ پېژني او که کوم ملګری یې مړ شي، دوی غمجن کېږي.

- فیل قوي حافظه لري
- فیل خپل ملګري نه هېروي
- فیلان احساسات لري
- فیل قوي حافظه لري

فیل د نړۍ تر ټولو هوښیار حیوان بلل کېږي، ځکه یې حافظه ډېره قوي ده. پوهانو په علمي څېړنو کې موندلي چې فیلان د څو کلونو وروسته هم لارې، اوبه، خواړه او

خپل ملګري نه هېروي. کله چې یو ځای د اوبو یا خوراک ځای وي، فیلان هغه ځای د کلونو لپاره په یاد ساتي. همدا قوي حافظه فیلانو ته مرسته کوي چې د وچکالۍ یا خطر په وخت کې خپل ځان او ډله خوندي وساتي.

فیل خپل ملګري نه هېروي

فیلان د خپلو ملګرو او کورنۍ سره ډېره مینه لري. که څو کاله وروسته یو فیل خپل ملګری ووینې، سمدستي د خوشحالۍ نښې ښیي. دوی خپل ملګري په غږ، لمس او د خرطوم په حرکت پېژني. پوهان وايي چې فیلان هېڅکله خپل دوستان نه هېروي، حتی که اوږده موده بېل پاتې شي.

فیلان احساسات لري

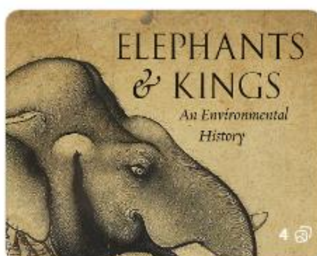
فیلان یوازې هوښیار نه دي، بلکې ډېر احساساتي هم دي. دوی خوښي، غم او اندېښنه احساسوي. که یو کوچنی فیل د ستونزې سره مخ شي، نور فیلان د مرستې لپاره ورغېږي. کله چې یو فیل مړ شي، پاتې فیلان د هغه مخې ته درېږي او د غم ننښې ښیي. کوچني فیلان له مور سره د مینې ډکې اړیکې لري او دا احساسات د ټولې ډلې د سولې او مینې لپاره ډېر مهم دي.

اتم فصل

فیل او انسان

پخوا انسانانو له فیل څخه د درنو کارونو لپاره ګټه اخیسته. په ځینو هېوادونو کې خلک فیل ته ډېر احترام لري. خو ځینې بد خلک فیلان د عاج لپاره ښکار کوي. موږ باید له فیلانو سره مهربان واوسو.

- انسانان پخوا له فیل څخه کار اخیست
- ځینې خلک فیلان ښکار کوي
- موږ باید فیلان وساتو
- انسانان پخوا له فیل څخه کار اخیست

پخوا انسانان له فیلانو څخه ډېر کار اخیست. دوی د درنو شیانو د وړلو لپاره، د ځنګلونو د پاکولو لپاره او حتی په جګړو کې کارول. انسانان فیل ته روزنه ورکوله او هغه یې د کار لپاره کاراوه. فیلان ډېر قوي او حوصله‌مند وي، نو ځکه انسانان تل له هغوی ګټه اخیستله.

ځینې خلک فیلان ښکار کوي

خو ځینې خلک فیلان د عاجو لپاره ښکار کوي. دا کار د فیلانو د شمېر کمېدو لامل شوی دی. ښکار یوازې فیل ته زیان نه رسوي، بلکې د دوی ټولنه او چاپېریال هم ګډوډوي. پوهان وایي چې هر کال په زرګونو فیلان د انسانانو له لاسه وژل کېږي.

مونږ باید فیلان وساتو

مونږ باید فیلان وساتو او هغوی ته خوندي چاپېریال برابر کړو. د ځنګلونو ساتنه، د ښکار مخنیوی او د فیلانو د حقونو درناوی ډېر مهم دي. که مونږ فیلان وساتو، نه یوازې دوی خوندي پاتې کېږي، بلکې چاپېریال هم متوازن وي. کوچني ماشومان هم کولی شي د فیلانو ساتنې کې برخه واخلي، لکه له هغوی زده کړه کول او د هغوی کیسې نورو ته ویل. فیلان زمونږ د طبیعت یوه ښکلي خزانه ده، نو راځئ چې تل یې وساتو.

نهم فصل

د فیل ساتنه

نن سبا د فیلانو شمېر کمېږي. د هغوی ځنګلونه پرې کېږي او ځینې خلک یې ښکار کوي. که موږ غواړو فیلان پاتې شي، نو باید ځنګلونه وساتو او له ښکار څخه مخنیوی وکړو.

- د فیل ځنګلونه کمېږي
- د عاج لپاره ښکار خطرناک دی
- د فیل ساتنه زموږ دنده ده
- د فیل ځنګلونه کمېږي

د فیلانو ځنګلونه ورو ورو کمېږي. خلک ونې پرې کوي او ځنګلونه ودانیزو سیمو ته بدلوي. کله چې ځنګلونه کم شي، فیلان خپل خواړه، اوبه او خوندي ځایونه له لاسه ورکوي. پوهان وایي چې ځنګلونه د فیلانو لپاره د ژوند کور دی، او که ځنګلونه ورنه پاتې شي، فیلان به سخت ژوند وکړي او شمېر یې کم شي.

د عاج لپاره ښکار خطرناک دی

ځینې خلک فیلان د هغوی د عاجو لپاره ښکار کوي. عاج د فیل د غاښونو څخه جوړ شوی او ډېر ارزښت لري. د عاج ښکار فیلانو ته ډېر زیان رسوي او د هغوی شمېر ورځ تر بلې کمېږي. پوهان وایي چې د ښکار له امله نه یوازې فیلان کمېږي، بلکې د هغوی کورنۍ هم ګډوډه کېږي.

د فیل ساتنه زموږ دنده ده

موږ ټول مسؤلیت لرو چې فیلان وساتو. د ځنګلونو ساتنه، د ښکار مخنیوی او د فیلانو حقونو ته درناوی د دوی د ژوند لپاره ډېر مهم دي. که موږ هڅه وکړو چې فیلانو ته خوندي ځایونه برابر کړو، دوی به خوشاله ژوند وکړي او زموږ د طبیعت یوه ښکلي برخه به پاتې شي. کوچني ماشومان هم کولی شي د فیلانو ساتنه زده کړي او نورو ته یې وښيي. فیلان د نړۍ خزانه ده، راځئ چې تل یې وساتو.

لسم فصل

د فیل په اړه په زړه پورې خبرې

فیل ښه لامبو وهي او له اوبو سره لوبې کول خوښوي. فیل ډېر زورور دی او درانه شیان پورته کولی شي. فیلان اوږد عمر لري او ځینې یې ډېر کلونه ژوند کوي.

- فیل ښه لامبو وهي
- فیل ډېر زورور دی
- فیلان اوږد عمر لري
- فیل ډېر زورور دی

فیلان ډېر زورور حیوانات دي. دوی کولی شي درانه شیان پورته کړي، ونې وغورځوي او د ځنګل د لارې خنډونه لرې کړي. د فیل لوی بدن او قوي پښې ورسره مرسته کوي چې اوږده سفرونه وکړي او ځان او خپلې کورنۍ خوندي وساتي. پوهان وايي چې د فیل ځواک یوازې د جسم لپاره نه، بلکې د ټولنیزې ډله ساتنې لپاره هم ډېر مهم دی.

فیلان اوږد عمر لري

فیلان اوږد عمر لري او ځینې یې له ۶۰ تر ۷۰ کلونو پورې ژوند کوي. د دوی قوي بدن، ښه حافظه او د ډلې مرسته ورسره مرسته کوي چې اوږد ژوند وکړي. مشران فیلان د ډلې مشرتابه کوي او کوچني فیلان ته لارې او د ژوند مهارتونه ښووي. اوږد عمر فیلانو ته فرصت ورکوي چې د خپلو ماشومانو او ټولنې ساتنه وکړي او د ځنګلونو د ژوند توازن وساتي.

یوولسم فصل

فیل د قرآن کریم له پلوه

په قرآن کریم کې د "فیل" په نوم یو سورت شته. الله تعالی پکې د اصحابُ الفیل کیسه بیان کړې ده. کله چې یوه ظالمه ډله غوښتل کعبه شریفه ورانه کړي، الله تعالی خپل کور وساته. الله پاک کوچني مرغان ولېږل چې هغوی یې مات کړل. دا کیسه موږ ته ښيي چې الله تعالی هر وخت د خپل کور ساتنه کوي.

- په قرآن کریم کې د فیل سورت شته
- الله تعالی د اصحابُ الفیل کیسه بیان کړې
- الله تعالی خپل کور (کعبه) وساته
- الله تعالی د اصحابُ الفیل کیسه بیان کړې

الفيل ١٠٥ ٥٤٧ عمّ ٣٠

ایاتها ٥ ١٠٥ سُورَةُ الْفِيلِ مَكِّيَّةٌ ١٩ رکوعها ١

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحٰبِ الْفِيْلِ ۝١ اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
فِيْ تَضْلِيْلٍ ۝٢ وَّاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيْلَ ۝٣ تَرْمِيْهِمْ
ع ١ ٥ ٣٠ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِّيْلٍ ۝٤ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّاْكُوْلٍ ۝٥

منزل ٧

اصحاب الفیل هغه ډله وه چې غوښتل یې کعبه شریفه ورانه کړي. دوی ډېر لوی فیلان راوړل ترڅو د الله کور ته ورننوځي او کعبه ورانه کړي. قرآن کریم

موږ ته وايي چې دا ډله د الله له لوري ماتې وخوړه. الله تعالی خپل ځواک وښود او د خپلو بندګانو کور خوندي پاتې شو.

الله تعالی خپل کور (کعبه) وساتله

الله تعالی د کعبې شریف ساتنه وکړه. هغه کوچني مرغان ولېږل چې د اصحاب الفیل پوځ یې مات کړ. دا کیسه موږ ته ښیي چې الله تل مظلومان او خپل کور ساتي. کوچني ماشومان هم کولی شي دا کیسه زده کړي او د الله ځواک او حکمت وپیژني. همدا وجه ده چې د فیل سورت په قرآن کې د درس، عبرت او پوهې لپاره ذکر شوی دی.

سپارښتنې

1. **فیلان وساتو** :ماشومانو ته ووایاست چې فیلان د ښکار او ځنګلونو له پرېکولو څخه خوندي وساتي.
2. **چاپېریال ساتنه** :د ځنګلونو او اوبو ځایونه د فیلانو د ژوند لپاره مهم دي، نو چاپېریال باید وساتل شي.
3. **مهرباني زده کړئ** :د فیلانو د مهربانۍ او احساساتو څخه زده کړه وکړئ او له نورو سره هم مهربانه اوسئ.
4. **هوښیارتیا تمرین کړئ** :د فیلانو قوي حافظه او هوښیارتیا الهام دی چې ماشومانو هڅوي خپل درسونه په ښه توګه زده کړي.
5. **د فیلانو کیسې واورئ** :د قرآن او نورو کیسو له لارې د فیلانو په اړه زده کړه وکړئ.
6. **اوبه او خواړه مهم دي** :ماشومانو ته ووایاست چې څښتن یې د اوبو او خواړو اهمیت ښوولی دی.
7. **ډله ییز ژوند زده کړئ** :د فیلانو د ډلې ژوند ښوونه کوي چې ملګرتیا او مرسته مهمه ده.
8. **په طبیعت کې لامبو او لوبې وکړئ** :د فیلانو د اوبو سره مینه ماشومانو ته الهام ورکوي چې په طبیعت کې لوبې وکړي.
9. **د ځواک او زغم درس زده کړئ** :د فیلانو ځواک او حوصله ماشومانو ته د صبر او زغم درس ورکوي.
10. **د زده کړې لېوالتیا زیاته کړئ** :د فیلانو د کیسې لوستل ماشومانو کې د طبیعت او حیواناتو د زده کړې مینه زیاتوي.

پایله

دا کتاب موږ ته د فیلانو په زړه پورې نړۍ معرفي کړه. موږ ولیدل چې فیلان لوی، ځواکمن، هوښیار او مهربان حیوانات دي. هغوی د خپلې کورنۍ ساتنه کوي، یو بل پېژني، او له یو بل سره مینه لري. موږ زده کړل چې فیلان د ځنګلونو او اوبو ځایونو ته اړتیا لري، د ژوند لپاره قوي حافظه لري، او اوږد عمر لري.

همدارنګه، د قرآن کریم د فیل سورت موږ ته ښیي چې الله تعالی د مظلومانو او خپل کور ساتنه کوي. د فیلانو د ژوند له لارې ماشومان زده کوي چې مهرباني، صبر، هوښیارتیا او د چاپېریال ساتنه څومره مهمه ده.

موږ باید فیلان وساتو، د هغوی چاپېریال خوندي کړو، او له ښکار او زیان رسولو څخه یې وژغورو. دا کتاب نه یوازې د معلوماتو سرچینه ده، بلکې د ماشومانو لپاره د طبیعت د قدر او د حیواناتو د مینې درس هم ورکوي.

راځئ چې د فیلانو د ښکلي ژوند د ساتنې لپاره هڅه وکړو او د دوی سره مهربانه او محتاط چلند وکړو. هر ماشوم کولی شي د دې کتاب له لارې د فیلانو مینه زده کړي او د هغوی د ساتنې لپاره کوچنۍ، خو مهمې ګامونه پورته کړي.

ماخذونه

- The Quran, Surah Al-Fil (105:1-5). (n.d.). In *The Holy Quran*. Retrieved from https://quran.com/105

1. Poole, J. H., & Granli, P. (2009). *Elephants*. New York, NY: Oxford University Press.
2. Sukumar, R. (2003). *The Living Elephants: Evolutionary Ecology, Behavior, and Conservation*. New York, NY: Oxford University Press.
3. Moss, C. J. (2011). *Elephant Memories: Thirteen Years in the Life of an Elephant Family*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
4. Shoshani, J., & Eisenberg, J. F. (1982). *Elephas maximus*. Mammalian Species, 182, 1–8. https://doi.org/10.2307/3503893
5. Poole, J. H., & Moss, C. J. (2008). *Elephant social behavior: Learning from the giants*. In C. Wemmer & C. Christen (Eds.), *Elephants and Ethics* (pp. 67–90). Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
6. Estes, R. (1992). *The Behavior Guide to African Mammals*. Berkeley, CA: University of California Press.
7. Ali, S., & Ripley, S. D. (1987). *Handbook of the Mammals of India, Pakistan, Bangladesh, Bhutan, Nepal, and Sri Lanka*. Oxford, UK: Oxford University Press.
8. World Wildlife Fund. (2022). *Elephant species and conservation facts*. Retrieved from https://www.worldwildlife.org/species/elephant
9. National Geographic. (2022). *Elephants*. Retrieved from https://www.nationalgeographic.com/animals/mammals/facts/african-elephant
10. Quranic references: